

KİTAP DEĞERLENDİRMESİ:

Carlo Petrini, Terra Madre, İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi, 2017, Çevirmen: Güliz Akyüz Yıldırım, ISBN: 978-975-2498-18-1.

Buse ŞİŞMAN*

Özet

Küreselleşme dahilinde hızlı harcama ve tüketime yönelik artan bir eğilim söz konusu olmuştur. Hızlı yaşam temposu içerisinde insanların yemek yeme eylemlerine ayırdıkları zaman dilimi kısalmıştır. Değişen beslenme alışkanlıkları ile gıdaların güvenilirliği ve besin değerleri ikinci plana atılmıştır. Ne var ki, gün geçtikçe hız olgusuna karşı farklı tepkiler ortaya çıkmaya başlamıştır. Tepkiler sonucunda sağlıklı, güvenilir, adil gıda ve gıda hakkı gibi kavramlar ön plana çıkmaya başlamıştır. Bu tepkilerin en önemlilerinden biri, hızlı tüketim alışkanlıkları ile mücadele etmek, yerel gelenekleri ve daha yavaş bir yaşamı savunmak amacı ile İtalyan yazar Carlo Petrini'nin önderliğinde 1980'lerde ortaya çıkan Slow Food hareketi olmuştur. Bu hareketle birlikte toprak ana için mücadeleler verilmeye başlanmıştır. Mücadeleler ile de bir bilinç kazandırılmıştır. Bu çalışmada Slow Food'un da felsefesi olan "iyi, temiz, adil gıda" politikasının geçmişten günümüze gelişme ve yaygınlaşma hikayesi Carlo Petrini'nin kaleme aldığı "Terra Madre" adlı kitabın incelenmesi dahilinde yansıtılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Carlo Petrini, Terra Madre, Yavaş hareketi, Yavaş yemek, Gıda topluluğu.

---

* Yüksek Lisans Mezunu, Sosyoloji, Anadolu Üniversitesi, busesisman.06@gmail.com, Orcid: 0000-0002-2191-9265.

Doi: 10.55796/dusuncevetoplum.1219290

Başvuru Tarihi:19.12.2022

Kabul Tarihi:28.12.2022

Kitap Değerlendirmesi

BOOK REVIEW: TERRA MADRE

Abstract

Within the scope of globalization, there has been an increasing tendency towards fast spending and consumption. Within the fast pace of life, the length of time people spend for eating has been decreasing. Reliability and nutritional values of foods have been taken into the background within the changing dietary habits. However, different reactions began to emerge against the phenomenon of the pace of life that is getting faster and faster. As a result of the reactions, concepts such as healthy, reliable, fair food and the right to food began to come to the fore. One of the most important of these reactions is the Slow Food Movement, which was emerged in the 1980s under the leadership of the Italian writer Carlo Petrini in order to combat fast consumption habits and to promote local traditions and a slower pace of life. With this movement, struggles for mother earth began to be carried out. A consciousness has also been gained through struggle. This study presents the history of development and dissemination of the Slow Food philosophy “good, clean and fair food” by reviewing of the book “*Terra Madre*” written by Carlo Petrini.

Keywords: Carlo Petrini, Terra Madre, Slow movement, Slow food, Food community.

Yıllardır geçimlik ekonomi, marjinal bir ekonomi (Petrini, 2017, s. 16) olarak değerlendirilmiştir. Bununla birlikte el emeği ile bilgisini harmanlayıp toprağı işleyen; geleneğe dayanan bilgiyi, toprağı, suyu ve gıdayı koruyan çiftçiler ise görmezden gelinmiştir. Gıda fiyatlarındaki ani artışların en temel sebebi olarak gösterilen 2008 Dünya gıda krizi, Carlo Petrini açısından bu konular üzerine bir dönüm noktası olarak gösterilmiştir. Petrini (2017, s. 16) kitabı kaleme aldığı dönem içerisinde “kesinlikle emin olduğum bir şey varsa, o da bu krizin beraberinde kırsal ekonomiye büyük bir ‘saygı’ getirecek olmasıdır” açıklamasında bulunmuştur. Petrini, krizin yaşandığı dönemden sonra toprağı, çiftçiye, sürdürülebilirliğe ve çevreye daha çok önem verileceğini belirtmiştir. Halihazırda yaşadığımız yıla kadar toprağı ve onu işleyen ellere saygıda bir artış gözlenip gözlenmediği ise tartışma konusudur. Özellikle mevsiminde ve yerel üretim yapan, emek ve bilgi yoğun çalışan çiftçilerin piyasa içerisinde yürüttüğü birtakım mücadelelerin varlığı hala söz konusudur. Bununla birlikte yerel gıda konusunu daha çok gündeme getiren araştırmalarda ve tükettikleri gıdaların üreticisini tanımak isteyen tüketicilerde bir artış da söz konusudur.

Kitaba geçmeden ve Terra Madre ağını anlatmaya başlamadan önce hızlı yaşama yavaşlama uyarısı getiren ve uluslararası bir hareket olan Slow Food hareketinin çıkış hikayesine değinmek gerekebilir. 1986 yılında bir grup eylemci, genelde küreselliğin yerelliğe müdahalesine ve hızlı yaşama dur demek için özelde de kişilerin hızlı yemek alışkanlığının tat duyularını zedelediğini anlatmak adına İtalyan yazar Carlo Petrini liderliğinde bir hareket başlatmıştır. Eylemciler İtalya'nın Roma kentinde açılmak istenen bir McDonald's restoranını, hamur işi fırlatarak protesto etmiştir. Eylemin simgesi ise yavaşlığı temsil etmesi adına salyangoz olmuştur. İyi, temiz ve adil gıdanın temel insan hakkı olduğunu belirten Slow movement (yavaşlık hareketi) McDonald's'a karşı yapılan bu eylemin sonucunda ortaya çıkmıştır (Güven, 2011, s. 114).

Kitap, içerisindeki konular dahilinde önemli noktalara temas etmektedir. Petrini, "Terra Madre" adlı kitabında geleneksel ve yerel üretimin önemini; biyoçeşitliliğin korunması gerektiğini, mevsiminde, taze ve sağlıklı gıda tüketiminin herkesin hakkı olduğunu; çiftçilerin bilgi mirasının ve ortak değerlerin yaşatılması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca Toprak Ana oluşumunu, belirttiği meseleler üzerinden 2004 yılından itibaren hala büyüyen bir ağ şeklinde geniş çaplı toplantılar ile nasıl sürdürdüklerini açıklamıştır.

Kitabın giriş bölümünde, Dünya çapındaki gıda topluluklarını bir araya getiren Toprak Ana toplantısının üçüncüsünün 2008 yılında gerçekleştirildiğini dile getiren Petrini (2017, s. 11) toplantının anlam ve önemini ortaya koymak için 7 bin civarında olan izleyici sayısına kadar belirtmiştir. Özellikle 153 ülkeden yaklaşık 1600 gıda topluluğunun katılım sağladığı toplantıdaki en önemli ayrıntı ise sadece çiftçi veya zanaatkarların değil; akademisyenlerin, şeflerin ve hatta müzisyenlerin de bu ağa dahil edilmiş olmasıdır. Dünyanın her yerinden farklı kültürlerin ve dillerin bir araya geldiği bu oluşumda ortak payda Toprak Ana'yı korumak, daha insancıl ve sade bir ekonomi sağlamak ve sürdürülebilir bir tarım için gıdanın karşılıklı fikir ve deneyim alışverişi yoluyla anlaşılmasıdır. Bu nedenle ağın herkesi kapsayacak boyutlara ulaştırılmasının önemine kitapta oldukça fazla yer verilmiştir.

Kitap giriş, Bose manastırı başrahibi Enzo Bianchi'nin mektubu ve Petrini'nin *La Repubblica*'da yayımlanan gazete yazılarından alıntılar bulunan ek dahil olmak üzere on bir başlıktan oluşmaktadır. Nitekim daha önce de belirtildiği gibi giriş bölümünde 2008

yılında gerçekleştirilen Toprak Ana toplantısından bilgiler verilmiştir. Bununla birlikte bir diğer ana başlık da “2008 yılındaki Toprak Ana genel kurul açılış konuşmasını” kapsayan bölümdür; fakat bu bölüm de 2008 yılına kadar ağın büyümesi için yapılmış olan gelişmeleri içerdiğinden girişin devamı niteliğini taşıdığını düşündüğüm için kitabın asıl anlatımını içeren kısım olarak adlandırabileceğimiz “*Terra Madre ya da Toprak Ana Nedir?*” bölümünden değerlendirmeye başlamak mümkündür.

“Toprak Ana ‘arabanın arka tekeri’ olarak nitelendirilen mütevazı ve marjinal bir kesimin kendini önemli hissedip birlik olma hayalinin ete kemiğe bürünmüş halidir” (Petrini, 2017, s. 34). Petrini’nin bu noktada belirttiği kesim, küçük çiftçiler ve sürdürülebilir gıda üreticileridir. Mevcut sistem tüm dünya içerisindeki görece sayıları az olan bu kişileri geri plana atma ve özellikle birçok alanda karar verme gücünden mahrum bırakma üzerine kuruludur. Bu sebeple Toprak Ana’nın aynı zamanda “bir politika” (2017, s. 34) olduğunu belirten Petrini, mütevazı kesimin toprağı koruma mücadelelerinde yalnız olmadığını hissetmeleri için birbirleriyle etkileşime geçmelerini sağlayacak bir ağ oluşturmak adına, Toprak Ana faaliyetleri ile ön ayak olduklarını belirtmiştir.

Her geçen gün çok sayıda insanın kentlere göç etmesiyle ortaya çıkan kentlerdeki aşırı nüfus artışı, diğer sosyal veya ekonomik temelli sorunlarla birlikte en temelde büyük çevre tahribatına yol açmıştır. Daha çok beton alanlarda bir artış gözlemlenirken yeşil alanlar bir hayli azalmıştır. Bununla birlikte kentlerde yaşayan “bizim” ilgilenmeyi çoktan bıraktığımız doğa ile ilgilenen, toprağı gözü gibi bakan insanlar vardır. Bu insanlar şehrin beton blokları yerine toprağı seçtikleri için “geri kalmışlık” ile suçlanmaktadır. Toprak Ana, onlara yaptıkları şeylerin dünya için çok önemli olduğunu, bir araya getirme faaliyetleri ile tekrar hatırlatmıştır. Öyle ki geri kalmışlıkla suçlanan kesim için Petrini (2017, s. 40) “onlar toprağın aydınlarıdır” derken oldukça haklıdır. Çiftçiler, yıllardır kendi yerel alanlarında biyolojik çeşitliliğe sahip çıkarak sürdürülebilir tarım faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için doğayla saygı içerisinde etkileşime geçme becerisine sahip olan kişilerdir. Öyle ki toprağı dokunmadan, toprağın bilgisine ulaşmak oldukça zordur. Bu sebeple Petrini, insan ve toprak sağlığı için bu kadar çaba gösteren, tarımsal üretimin “baş kahramanlarını” hiçbir zaman aklımızdan çıkarmamız gerektiğini ve bununla birlikte artık onlar gibi doğa için ortak sorumluluklar alma vaktimizin çoktan geldiğini aynı ölçülerde vurgulamaktadır.

“*Gıda Topluluğu*” başlıklı bir diğer bölümde gıda topluluklarının tarihinin, nasıl birlik haline geldiğinin ve faaliyetlerinin anlatıldığı görülmektedir. “Gıda toplulukları terimi 2003 yılı sonunda Toprak Ana’nın ilk toplantısına davet edilecek katılımcıların tespit edilmesi sırasında ortak payda bulma gereğiyle doğmuştur” (Petrini, 2017, s. 45). Bu topluluk yapısı yeni bir oluşumu da yaratmıştır. Sadece gıda üreticilerini değil, çiftçilerle organize olan ve onlarla doğa için ortak çıkarımlar üreten tüketicileri kapsayıcı bir yolda hareket etme üzerine programlar çizilmiştir. Bu sebeple ilk etapta “tüketiciler” kavramını “*eş üreticiler*” (Petrini, 2017, s. 46) kavramı ile değiştirme kararı alınmıştır. Çünkü halihazırda program içerisine giren her birey, küresel tarım sistemine ait tüketim pratiklerini reddetmektedir. Pasif müşteriler olmak yerine bilinçli tüketiciler olmayı tercih etmişlerdir. Bu insanlar seri üretim mantığının, ihtiyaçlarından fazla üretim yaptığını ve seri üreticilerin bu üretimlerden faydalanmak için insanları harcamaya ve tüketmeye sevk ettiğini bilmektedir. En nihayetinde eş üreticiler, farklı yaşam tarzlarına sahip olsalar dahi ortak paydada gıda sisteminin doğa ile dengeli ve uyumlu işleyebilmesi için toprağı koruyan, ekolojik sürdürülebilirliği sağlayan ve kaynakları yağmalamayan çiftçiliğın önemini bilen insanlardır. Ayrıca bu kısım içerisinde Petrini, özellikle Afrika’nın belirli ülke ve bölgelerini ön plana çıkartarak, bölgelerin yerel dillerindeki isimleriyle yemek tariflerinden örnekler vermiş, bizi yerel kültürdeki tatların keşfine de çıkarmıştır.

Bir diğer bölümün başlığı ise “*Çelişkilerin ve Paradoksların Üstesinden Gelmek*” şeklindedir. Geleneğe saygılı olan insanların hala “geçmişte yaşayan” ve yine kırsal yaşamın önemine dikkat çekenin de “pastoral hisler arayışında olan” biri olarak tasvir edilmesine karşılık iyi ve sağlıklı gıda tüketmek isteyenlerin ise “elit” olarak anılmasının paradoksuna dikkat çeken Petrini, aslında hepsinin ortak paydada birleştiğini belirtmektedir. Bu oluşumun çelişki boyutu ise dünya içerisinde açlık ile obezitenin aynı madalyonun iki yüzü olarak sürmeye devam etmesidir (Petrini, 2017, s. 61). Nitekim birçok araştırmada bahsedildiği gibi dünyanın bir bölümünde açlık diğer bölümünde ise obezite artışları hala söz konusu olmaktadır.

Petrini (2017, s. 65) ayrıca bu bölümde “bir yandan her gün sayısı gittikçe artan yaklaşık bir milyar aç doyumayı başaramayan, diğer yandan yaklaşık iki milyardan fazla insanın mustarip olduğu obezite ve diyabet gibi yeni dünya salgınlarına sebep olan bir sistemin sonucu” olarak gördüğü “gıdanın endüstrileşmesi” meselesine de değinmektedir. Genel anlamda endüstriyel üretim tarzları içerisinde kâr ilişkileri önemli boyutlarda

olduğu için hem insan hem de toprak sağlığı ikinci plana atılmaktadır. Endüstriyel üretimde kullanılan kimyasallar ve antibiyotikler hem suyu ve toprağı kirletmekte hem de “tat zevkimizi” elimizden almaktadır. Bu sebeple Petrini, gıdadan zevk almanın herkesin hakkı olduğunu belirtir. Bunun için yerel üretim şarttır; çünkü çiftçiler yıllardır deneyimli ve pratik elleri ile toprağın tadını korumaktadır. Burada belirtmek istediği asıl konu yemekten zevk almanın lüks olarak değerlendirilmesi yerine aşırı tüketimden kaçınılması gerektiğidir. Aşırı tüketim ve doyumsuzluk, insanlar arasında neredeyse gündelik yaşamın bir parçası haline geldiği için yerel tarımın verimliliğini sorgulamadan önce bu kadar fazla yememiz gerekip gerekmediğini; yani en başta ihtiyaç adı altında aldığımız malların kaçının gerçekten ihtiyaç olduğunu sorgulanmamız gerekmektedir.

“*Yemek Bizi Yiyor*” adlı bölümde ise ilk olarak gıdanın satış fiyatı ve kalitesi üzerinden bir karşılaştırma yapan Petrini (2017, s. 75), ucuz gıdanın her zaman daha çok tercih edildiğini; lakin çoğu zaman özellikle ekolojik tarım yöntemleriyle yetiştirilen gıda fiyatının daha yüksek olmasından kaynaklı olarak, seri üretilen ürünlerin tercihi ile gıdadaki kalite oranının düşebileceğine vurgu yapmıştır. Fiyat, gıda seçimlerimizde kalitesine nazaran en çok ayırt edici unsurdur. Bir ürünü satın alırken fiyat faktörü çoğu zaman önceliğimiz olmaktadır. Gıdanın hızla metalaşması ile artık kendimiz yapmaktansa görece paketlisini daha ucuza aldığımız için sorgulamadan, içindekilere bakma gereği hissetmeden, sadece miktarını ve fiyatını kıyaslayarak yaptığımız alışveriş, günlük hayatımızı kolaylaştırıcı bir pratik haline gelmiştir. Fakat düşük fiyatlara fazla miktarda gıda üretimi için artan pestisit kullanımı ve monokültür dahilinde biyoçeşitlilik azalmış, doğal döngüye yabancı olan bu madde uzun vadede toprağın verimliliğini etkileyip doğurganlığına müdahale etmeye ve adeta toprağı öldürmeye başlamıştır (Petrini, 2017, s. 78). Ayrıca ucuza alınan her şeyden vazgeçmek de oldukça kolay olduğu için fazla gıda atığı yaratmaya ve gıdanın bolca israf edilmesine başlanmıştır. Petrini’nin de aktardığı gibi bu durumun sonuçta “*bizi yiyeceği*” bir gerçektir. Aslında Petrini (2017, s. 79) “gıdaya az para ödediğimize inanıyoruz; ama hem dünyanın gelecekteki gıda üretim kapasitesi açısından hem ekolojik bakımdan hem de hayat ve sağlık kalitemiz bakımından çok yüksek ve manevi bir bedel ödüyoruz” diyerek bu düşünceyi oldukça iyi özetlemiştir.

“Yemek çiftçileri de yiyor” (Petrini, 2017, s. 79) demiştir; çünkü şirket tarımı ile yarışa giremeyecek kadar “küçük” üretim yapan çiftçiler yoksullaşmaya başlayınca ya borçlanmaya giderek ya çokuluslu şirketlerin himayesi altına girip kendi tohumlarını

üretmeyen çiftçilere dönüşerek ya da toprağını terk etmek zorunda bırakılıp bir ümit ile şehirlere göç ederek hayatlarını sürdürmeye çalışmaktadır. Bunun en büyük sebebi de endüstriyel gıda üretimidir. Bu sistemin halihazırda devamlılığını sağlayan olgu ise “tüketim kültürü”dür. Petrini’nin (2017, s. 91) belirttiği gibi tüketim kültürü, her şeyi satın almaya bizi sürüklediği gibi geçmişimizi unutmaya ve kendi kimliklerimizi silmeye de itmektedir. Özellikle tüketim kültürünün resmettiği dünya içerisinde ihtiyaçlar sınırsız olmalı ve asla kişileri tam ve sağlıklı doyuracak kadar karşılanmamalıdır.

“*Gıda Egemenliği*” üzerine olan bir diğer başlıkta ise Petrini en temelde endüstriyel, doğal olmayan seri üretimin artık dünyanın hükümdarı olduğunu belirtmiştir. Daha önce de aktarıldığı gibi gerek toprak gerekse insan sağlığını tehlikeye sürükleyecek zehirli kimyasalların kullanıldığı bu yöntem uzun vadede oldukça verimsizdir. Bu düzeni değiştirip, gıda egemenliğini hayata geçirebilmek için ise yerel veya bölgesel topluluklara belli başlı görevler düşmektedir. Bölüm içerisindeki anlatımdan hareketle, bu yolda yapacakları herkes için erişilebilir gıda bütünlüğünü oluşturmak ve sağlıklı gıda üretim hakkını garanti altına almak, çiftçilere destek sağlamak, üretim yapılan yerin toprağını korumak şeklinde özetlenebilir. Bunun için tabii ki nesilden nesile aktarılan geleneksel üretimin hatırlanması, üreticilerin ekolojik bütünlüğe saygı göstermesi gerekmektedir. Ekolojik tarım yöntemlerinin önemi bu noktada devreye girmektedir. Petrini (2017, s. 121) “hayatımıza da egemen olabilmemiz için” özellikle yerel üretime öncelik verilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Bir sonraki bölümde ise Petrini “*Yerel Ekonomi-Doğa Ekonomisi*” başlığı doğrultusunda küresel gıda sisteminin “sanayileşmekten” nasıl kurtulabileceği üzerine açıklık getirmektedir. Dünyayı evimiz şeklinde ele alarak “ortak evimizi yönetme” çağrışımında bulunmuş ve ekonomiyi “evimizi yönetme yolu” olarak tanımlamıştır (Petrini, 2017, s. 123-124). Bu noktada yerel ekonominin faydalarına oldukça fazla yer vermiştir. Öyle ki bu topraklarda yüzyıllardır tarım yapıldığı için bölgesel olarak yerli bitki çeşitliliğini bozmadan tarım sürdürüldüğü ölçüde kaynaklar korunacak ve verimlilik devam edecektir. Yerel üretim ve aracısız dağıtım kanalları sağlandığı takdirde tüketici (ya da eş üretici), çiftçi ile sürekli bir iletişim halinde bulunabilecek ve “tanışıklık, yüksek kalite düzeyinde bir üretim için en iyi garantiyi” (Petrini, 2017, s. 131) sağlayacaktır. En nihayetinde yerel ekonomide sürdürülebilirlik de kazanmış olacaktır; çünkü gıdanın uzun mesafelerde taşınmasına gerek kalmayacak ve ulaşım nedeniyle oluşacak çevresel

tahribat azalacaktır. Aynı şekilde yerel ekonomide herkes bir sorumluluk üstleneceği için tüketimde de ortak bir çatı altında birleşip, eş üretici sıfatı ile toprakların bütünlüğünü korumak adına çalışılacaktır. Ne var ki bu yerelliğin içerisinde küresellik saklıdır; çünkü farklı insanların yaşadıkları bağlam içerisinde yaşatmaya çalıştıkları tek bir şey için birleştikleri görülebilmektedir: Dünya.

Bir sonraki bölüm ise “*Sonuç: Toprak Ana’nın Geleceği*”dir. Saygı gösterildiği takdirde toprağın cömert bir anne olacağını belirten Petrini, bu kitap dahilinde yaşayabileceğimiz tek bir dünyanın olduğunu tekrar bizlere hatırlatmıştır. Bu dönüşümü sadece kırsal kesimde yaşayan insanlara bırakıp hızlı yaşamlarımıza kaldığımız yerden artık devam edemeyeceğimizi aktarmıştır. Bu sebeple söz konusu olanın hem bizim hem de gelecek nesillerin meselesi olduğunu unutmamalıyız. Toprağı koruyarak, toprak anaya saygı duyarak yapılan tarım, nostaljik bir olgu değildir. Toprak bilgisinin nesiller arası aktarımı çok önemlidir; çünkü “eski” olan her şeyin unutulmaya mahkûm olduğunu düşünen bir toplumun; “eski”den vazgeçip yenilikler için yaşadığı ölçüde birçok şeyi israf ettiği ve toprağı hiçe saydığı görülmektedir (Petrini, 2017, s. 142). Enzo Bianchi’nin mektubu ve Petrini’nin *La Repubblica*’da yayımlanan gazete yazılarından alıntılar bulunan ekler haricindeki bölümlerde incelediğim başlıklar bizi bu sonuca ulaştırmaktadır.

En nihayetinde geldiğimiz nokta itibariyle her gün bir şekilde gerçekleştirdiğimiz bir olguyu, “basit bir eylem” diyerek yorumlayıp geçmek oldukça güçtür. Gıdalar üzerinde artarak süren sağlık, hijyen ve kalite endişesi vardır. Bir domatesin tarlalardan sofralara ulaşımının nasıl gerçekleştiğini; arkasındaki emekçinin kim olduğunu, gıdaları yetiştirirken kimyasal girdilerden yararlanılıp yararlanılmadığını veya bize ulaştıran araçları, bu gıdaları tüketirken ne kadar düşünüyoruz? Uzun tedarik zincirleri içerisinde gıdaların bize ulaşana kadar geçirdiği aşamaları bilmekte miyiz? Toprak Ana hala bize iyi davranıyorken Carlo Petrini’nin çağrısına kulak verin; çünkü her şeye rağmen hem doğanın bir bütün olduğu gerçeğiyle yüzleşerek sürdürülebilir bir sistem hem de iyi, temiz ve adil gıda için “yavaşlık” kazanmalıdır.

“Yavaşlık, kendi sınırlarını bilmek, tadını çıkarmak ve farklılıkları ayırt etmek için yavaşlamak ve bize her şeyi eski ve modası geçmiş gösteren dayanıklılığı küçümsemekten uzak durmak demek. Yavaş gidenin arkasına bakacak, belleğini boşaltmadan daha başka bilgileri depolarayarak zihnini kullanacak zamani olur” (Petrini, 2017, s. 87).

KAYNAKÇA

- Güven, E. (2011). Yavaş Güzeldir: Yavaş Yemekten Yavaş Medyaya Hızlı Tüketime Dair Bir Çözüm Önerisi. Selçuk İletişim, 7 (1), s. 113-121.
- Petrini, C. (2017). Terra Madre, (Çev. G. A. Yıldırım). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi. (Orijinal yayın tarihi, 2009).